

Головний редактор:

Клименко А. П.,

ректор Чорноморського державного
університету імені Петра Могили, д.т.н.,
професор, Заслужений діяч науки і техніки
України, Президент Асоціації університетів
України

Заступники головного редактора:

Федоренко В. Г.,

д.е.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки
України, академік УАН, завідувач кафедри теоре-
тичної та прикладної економіки ІПК ДСЗУ

Корецький М. Х.,

д.держ.упр., професор, Заслужений діяч науки і
техніки України, проректор з навчально-виховної
роботи ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»

Відповідальний секретар:

Кучеренко Г. Б.

Члени редакційної колегії:

Антонова А. В., д.держ.упр., доцент, професор
кафедри Чорноморського державного університету
імені Петра Могили

Бакуменко В. Д., д.держ.упр., професор, проректор
з наукової роботи Академії муніципального управ-
ління

Бистряков І. К., д.е.н., професор, завідувач відділу
ДУ «Інститут економіки природокористування та
сталого розвитку НАН України»

Горлачук В. В., д.е.н., професор, завідувач кафедри
Чорноморського державного університету імені
Петра Могили

Гречан А. П., д.е.н., професор, завідувач кафедри
Київського національного університету технологій
та дизайну

Груба Г. І., д.держ.упр., доцент, професор кафедри
Чорноморського державного університету імені
Петра Могили

Дацій Н. В., д.держ.упр., доцент, професор
кафедри Академії муніципального управління

Дацій О. І., д.е.н., професор, директор Науково-
навчального інституту Академії муніципального
управління

Денисенко М. П., д.е.н., професор, професор ка-
федри Київського національного університету тех-
нологій та дизайну

Ємельянов В. М., к.т.н., доцент, проректор-
директор Інституту державного управління
Чорноморського державного університету імені
Петра Могили

Завієна Н. С., д.е.н., доцент, провідний науковий
співробітник відділу стратегії сталого розвитку та
інвестиційно-інноваційної політики Науково-
дослідного економічного Інституту Міністерства
економічного розвитку і торгівлі України

Івашова А. М., д.держ.упр., професор, завідувач
кафедри Академії митної служби України

Кальниш Ю. Г., д.держ.упр., с.н.с., завідувач кафе-
дри Чорноморського державного університету імені
Петра Могили

Кузьменко О. Б., д.е.н., професор, заступник
декана Чорноморського державного університету
імені Петра Могили

Плакіда В. Т., д.держ.упр., доцент, професор ка-
федри Чорноморського державного університету
імені Петра Могили

Плеханов Д. О., д.держ.упр., доцент, завідувач
кафедри Чорноморського державного університету
імені Петра Могили

Савченко О. Ф., д.е.н., професор, професор кафедри
Полтавського університету економіки та торгівлі

Сиченко В. В., д.держ.упр., доцент, завідувач
кафедри Дніпропетровського державного аграрно-
економічного університету

Сорока М. П., д.держ.упр., професор, народний
депутат України

Федоренко С. В., к.т.н., доцент Київського націо-
нального університету будівництва та архітектури

Шамрай В. О., д.держ.упр., професор, професор
кафедри Академії праці та соціальних відносин

ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 4 лютий 2015 р.

Журнал засновано у січні 2002 року.
Виходить 2 рази на місяць.

*Журнал включено до переліку наукових фахових
видань України, в яких можуть публікуватися
результати дисертаційних робіт на здобуття
наукових ступенів доктора і кандидата наук з*

ЕКОНОМІКИ,

ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

*(постанова президії ВАК України № 1-05/2
від 27.05.2009 р., наказ ВАК України № 340
від 21.04.2011 р. «Про внесення змін до переліку
наукових фахових видань України»)*

Свідоцтво КВ № 17597-6447ПР від 29.03.2011 року
ISSN 2306-6814

Передплатний індекс: 23892

Адреса редакції:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Поштова адреса:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Телефон: (044) 223-26-28, 537-14-33

Тел./факс: (044) 458-10-73

E-mail: economy_2008@ukr.net

www.investplan.com.ua

Засновники:

Чорноморський державний університет імені

Петра Могили,

ТОВ "ДКС Центр"

Видавець:

ТОВ "ДКС Центр"

Відділ інформації

Стаднік С. Б.

Відділ реклами

Чурсіна А. М.

Коректор

Строганова Г. М.

Комп'ютерна верстка

Полулященко А. В.

Технічне забезпечення

Дідук Б. Б.

Передрукування дозволяється лише за згодою редакції.
Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори.
Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
За зміст та достовірність реклами несе відповідальність
рекламодавець.

Рекомендовано до друку Вченою Радою Чорноморського
державного університету імені Петра Могили 26.02.15 р.
Підписано до друку 26.02.15 р.

Формат 60x84 1/8, Ум. друк. арк. 27,7.

Наклад — 1000 прим.

Папір крейдований, друк офсетний.

Замовлення № 2602/3.

Віддруковано у ТОВ «ДКС Центр»

м. Київ, пров. Куренівський, 17

Тел. (044) 537-14-34

ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 4 лютий 2015 р.

У НОМЕРІ:

Економічна наука

Онищенко В. П.

Методологічне і методичне забезпечення обліку венчурного інвестування та напрями його удосконалення 6

Сергієнко О. А., Юлофаєва І. П.

Моделювання факторів зовнішнього та внутрішнього середовища фінансової безпеки комерційного банку 11

Паршин Ю. І.

Методика оцінки інформаційного забезпечення стратегії сталого економічного розвитку 18

Маслак О. І., Коробкова І. В.

Інформаційне забезпечення процесу управління стратегічною стійкістю підприємства 23

Барна М. Ю.

Взаємозв'язок між товарообігом та факторними ознаками системи внутрішньої торгівлі України 26

Рощина Н. В., Товмасян В. Р., Посудієвський Д. О.

Проблеми та перспективи формування фондових бірж в Україні 30

Гончарова О. М., Єгорова Г. А.

Шляхи підвищення ефективності виробництва підприємств агросектору України 34

Шашина М. В.

Еволюція поняття ефективності державного управління 39

Исмаилов Ниязи Муса оглы

Совершенствование информационной базы анализа результатов деятельности и деловой активности 43

Салахов Рашад Мамедалиоглы

Проблемы повышения эффективности экономического механизма устойчивого развития сферы услуг 49

Баскаков А. Ю.

Особенности функционирования системы бюджетного менеджменту в ЕС 57

Королович О. О.

Оцінка організаційного забезпечення внутрішнього фінансового контролю на підприємствах з іноземними інвестиціями 63

Заячківська Б. Б.

Врахування карсту при здійсненні оцінки земельних ділянок 70

Нестерова Д. С.

Концептуальна модель формування інвестиційної політики страхової компанії 76

Двьяконова С. Ю.

Методика розрахунку та аналіз додаткових показників економічної ефективності інвестицій у кормовиробництво на макрорівні 80

Чала О. А.

Аналіз екологічного розвитку України в розрізі ресурсних, економічних та техногенних аспектів 84

Державне управління

Волянський П. Б.

Удосконалення механізмів державного регулювання медичного реагування на транспортні катастрофи 91

Ємельянов В. М.

Кластерний механізм організації промислового виробництва 95

Терент'єва А. В.

Аналіз факторів впливу на адекватність управлінських заходів з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій 99

УДК 650.012.7

О. О. Королович,
ст. викладач кафедри обліку та фінансів, Мукачівський державний університет

ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ

O. Korolovich,
The senior teacher of The Department of Records and Finance, Mukachev State University

EVALUATION OF ORGANIZATIONAL MAINTENANCE OF INTERNAL FINANCIAL CONTROL
IN ENTERPRISES WITH FOREIGN INVESTMENT

У статті здійснено оцінку організаційного забезпечення внутрішнього фінансового контролю на підприємствах з іноземними інвестиціями, а саме: 1) ідентифіковано загальноприйнятну термінологію діагностики форм та методів організації внутрішнього фінансового контролю; 2) визначено базові структурні (як впорядкована сукупність взаємопов'язаних елементів, які знаходяться у стійких взаємостосунках, забезпечуваних за допомогою горизонтальних та вертикальних зв'язків) та функціональні частини (як інтегральна складова, яка на основі функціональних регламентів узагальнює різні форми організації такої системи) організаційного забезпечення внутрішнього фінансового контролю; 3) здійснено оцінку структурних та функціональних характеристик організаційного забезпечення підприємств.

Виділений організаційний базис створює основу для формування оптимальної моделі внутрішнього фінансового контролю на підприємствах з іноземними інвестиціями за структурними та функціональними напрямками.

The organizational support of internal financial control in enterprises with foreign investments has been assessed in the article, namely: 1) generally accepted terminology of the forms and methods of internal financial control has been identified; 2) the basic structural (as an ordered set of interrelated elements that are in stable relationships, provided by means of horizontal and vertical links) and functional parts (as an integral component, which is based on functional regulations summarizes the various forms of such a system) of organizational support of internal financial control have been determined; 3) the structural and functional characteristics of organizational support of businesses have been estimated.

This organizational base provides a basis for forming an optimal model of internal financial control on enterprises with foreign investments in structural and functional areas.

Ключові слова: оцінка, іноземні інвестиції, діагностика, внутрішній фінансовий контроль, корпоративне підприємство.

Key words: evaluation, foreign investment, diagnostics, internal financial control, corporate enterprise.

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ

Проведення діагностики ефективності організації внутрішнього фінансового контролю на підприємствах з іноземними інвестиціями передбачає встановлення

діагнозу (висновку, щодо сутності проблеми та стану об'єкту діагностики [1]). Це доцільне у межах диференційованої оцінки проблем (у межах загальноприйнятої термінології). Під поняттям "оцінка" розуміємо засіб

чисельного виразу стану об'єкту дослідження, в залежності від наближення його окремих параметрів оптимального стану, за якого забезпечується позитивний ефект у сфері корпоративних фінансів. Ураховуючи площину встановлення діагнозу, загальним об'єктам дослідження є: 1) форми організації внутрішнього фінансового контролю на підприємствах з іноземними інвестиціями, а саме: встановлені зразки та шаблони, що документально забезпечують організацію контрольного процесу; 2) методи організації внутрішнього фінансового контролю на підприємствах з іноземними інвестиціями, а саме: систематизована сукупність технологічних кроків та дій, які необхідно реалізувати з метою організації контрольного процесу.

Результатом оцінки є розпізнання певних проблем та ідентифікація діагнозу, у наступних площинах: 1) узагальнений результат оцінки, що визначає відповідність стану об'єкта діагностування встановленим вимогам; 2) узагальнений висновок щодо причин невідповідності стану об'єкта дослідження встановленим вимогам; 3) конкретні заходи, які необхідно вжити для виправлення становища.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вагомий внесок у розвиток наукової думки щодо внутрішнього контролю підприємств належить таким вченим, як Сопко В., Завгородній В. та ін. Констатуємо, що окремі положення з ідентифікації загальноприйнятої термінології діагностики форм та методів організації внутрішнього фінансового контролю, а саме: конкретизація сутності організаційного забезпечення визначеної площини висвітлювали такі учені: Марченко Д.М., Ярвенко Г.М. [2; 3] та ін. Разом з тим, до сьогодення спостерігається недостатня кількість фундаментальних наукових праць, присвячених саме питанням оцінки організаційного забезпечення внутрішнього фінансового контролю на підприємствах з іноземними інвестиціями.

МЕТА СТАТТІ

Відповідно до наведених положень, метою статті є оцінка саме організаційного забезпечення внутрішнього фінансового контролю на підприємствах з іноземними інвестиціями. Окреслена мета актуалізує такі дослідницькі завдання: 1) ідентифікація загальноприйнятої термінології діагностики форм та методів організації внутрішнього фінансового контролю; 2) визначення базових структурних та функціональних частин організаційного забезпечення внутрішнього фінансового контролю; 3) оцінка структурних та функціональних характеристик організаційного забезпечення внутрішнього фінансового контролю підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У межах ідентифікації загальноприйнятої термінології діагностики форм та методів організації внутрішнього фінансового контролю важливою є сутність організаційного забезпечення. Разом з тим, єдиного підходу до створення комплексного організаційного

забезпечення, у визначеній площині контрольної діяльності, не вироблено. Це пов'язане із відсутністю консенсусу у розумінні цього поняття, яке розглядається у розрізі різних підходів, а саме: структурного; нормативно-методичного; процесного.

Так, структурний підхід ідентифікує "організаційне забезпечення" як: 1) сукупність документів, які визначають організацію як структуру, з характерними правами та обов'язками контролерів та експлуатаційного персоналу (Моїсеєнко Е.В., Лаврушиною Е.Г. [4—5]); 2) положення, інструкції, накази, кваліфікаційні вимоги та інші документи, що регламентують організаційну структуру роботи системи, і їх взаємодію з комплексом засобів автоматизації (Андрєєва В.І. [5]). Відтак, у межах підходу: 1) організаційне забезпечення внутрішнього фінансового контролю підприємства може визначатися через перерахування його складових таких, як: сукупність документів, що регламентують функціонування організаційної структури; 2) основний акцент спрямовано на групування контрольних робіт за виконавцями та посадами контролерів у межах відносин "керування-підпорядкування".

Окреслений підхід не забезпечує погляду на організаційне забезпечення внутрішнього фінансового контролю як на гучку систему.

Нормативно-методичний підхід, сформульований Ковальчуком В.В. та Поліщуком Т.О. [2]. Автори розглядають "організаційне забезпечення" — як сформульовані норми, які відображені у певних нормативно-методичних документах [2]. Фактично, підхід ідентифікує визначене поняття, щодо внутрішнього фінансового контролю — як сукупність контрольних норм, виражених у межах документів потрібних для регулювання внутрішньої контрольної діяльності та створення сприятливих умов для її розвитку. Однак основні акценти зосереджені на комплексі методичного забезпечення з організаційної контрольної роботи підприємства [6]. Так, ідеальною є ситуація, за якої для кожної посади створено комплекс документів, що охоплює всі робочі ситуації. В практичній площині це забезпечити складно.

Процесний підхід реалізовано Кардашевським В.В., який ідентифікує "організаційне забезпечення" як сукупність організованих у відповідності до діючого законодавства заходів щодо реалізації прийнятого управлінського рішення, в умовах конкретної оперативної обстановки [7]. Окреслений підхід найбільш прийнятний, адже він ураховує, що сучасне середовище підприємства постійно змінюється та потребує від нього швидкої реакції на зміни.

Ураховуючи наведені положення, найбільш доцільною є ідентифікація організаційного забезпечення внутрішнього фінансового контролю підприємства як гнучкої мережі взаємодіючих контрольних процесів, що виникають у межах організаційної структури управління підприємством та підтримують значну кількість завдань, а відповідно і значний перелік цілей (що залежать від етапу розвитку підприємства). Разом з тим, на всіх етапах розвитку важливим є покращення фінансового становища корпоративного підприємства. Слід відмітити, що у випадку застосування даного підходу, є можливість акцентування уваги контролю на послідовності лише тих

Таблиця 1. Функції організаційного забезпечення внутрішнього фінансового контролю підприємства у межах комплексного підходу

Базові функції	Особливості реалізації функцій організаційного забезпечення		Специфічні функції	Особливості реалізації функцій
	Індивідуальні	Загальні		
підвищення ефективності контролю	на основі одночасного вирішення кількох контрольних завдань	Між цілями, завданнями, змістом, методами та формами контролю формуються взаємозалежності, а саме: організаційне забезпечення характеризується тим, що враховує ці взаємозалежності	Спрямування контрольних впливів. Органічне поєднання взаємного контролю і самоконтролю. Єдність та координація контрольного впливу	Контрольний вплив буде визначатися, як ряд дій контролера, який вносить зміни у: 1) дії інших контролерів або структурних підрозділів; 2) організаційні процеси, операції та розподіл повноважень щодо їх виконання; 3) результативні та проміжні параметри процесу
гармонійний розвиток контролю	на основі забезпечення єдності та взаємозв'язку всіх елементів організаційного забезпечення			
всєбічний розвиток контролю	на основі сприяння всєбічному розвитку форм і методів контролю			
орієнтація на організаційну цілісність контролю	на основі орієнтування на побудову цілісної системи контролю			

його етапів, котрі легко передбачити. Це обмежує базову функцію організаційного забезпечення сферою підвищення ефективності внутрішнього фінансового контролю.

Можна констатувати недосконалість процесного, нормативно-правового та структурного підходів. Закономірно, необхідним є забезпечення цілісності організаційного забезпечення внутрішнього фінансового контролю на підприємствах з іноземними інвестиціями, що може бути реалізоване на основі комплексного підходу. Це пов'язано з тим, що такий підхід ґрунтується на принципах [2; 6]:

— цілісності контролю, що, забезпечується на основі: 1) організаційної єдності цілей, завдань, змісту; 2) взаємодії методів і форм контролю. Це дозволяє сформувати систему неформальних комунікацій, що приводитимуть до координації праці контролерів (формування системи взаємного узгодження) та забезпечення контролю однієї особи за своєчасним виконанням контрольних завдань, які є результатом поділу праці, і координації роботи (формування системи прямого контролю). Окреслене змушує організаційне забезпечення виконувати ряд базових функцій (таких як: підвищення ефективності контролю та його гармонійний розвиток; всєбічний розвиток контролю; орієнтація на організаційну цілісність);

— системного підходу, що, забезпечується на основі: 1) всєбічної ідентифікації причинних залежностей організаційних процесів внутрішнього фінансового контролю; 2) формування системи вхідних параметрів функціонально-структурної ієрархічної будови системи внутрішнього фінансового контролю, урахуовуючи специфіку її зміни у межах досліджуваного об'єкту у просторі і часі (це наявні в організації процеси, операції та розподіл повноважень щодо їх виконання); 3) результативних та проміжних параметрів конкретного процесу. Такі елементи організаційного забезпечення дозволяють досягнути досконалої взаємодії складових елементів та, фактично, побудувати систему із стандартизованими характеристиками контрольного процесу, типових контрольних операцій та кваліфікацій. У площині внутрішнього фінансового контролю це змушує організаційне забезпечення виконувати ряд специфічних функцій, щодо: спрямуван-

ня контрольних впливів; органічного поєднання різних видів взаємного контролю і самоконтролю; єдності та координації контрольного впливу усіх структурних підрозділів та посадових осіб, які займаються фінансовою роботою.

Так, функції організаційного забезпечення внутрішнього фінансового контролю підприємства у межах комплексного підходу охарактеризовані у таблиці 1.

Відтак, організаційне забезпечення внутрішнього фінансового контролю підприємства з іноземними інвестиціями — це комплекс взаємозалежних та взаємодіючих структурних елементів (у межах організаційної структури) і правил, що функціонують як система та формують умови для нормальної течії контрольних процесів та операцій, що можуть виникати у такій системі.

Так, комплексне організаційне забезпечення внутрішнього фінансового контролю буде набувати функціональних та структурних характеристик.

Структурні характеристики організаційного забезпечення формуються в межах ієрархічної структури внутрішнього фінансового контролю як впорядкованої сукупності взаємопов'язаних елементів, які знаходяться між собою у стійких взаємостосунках забезпечуваних за допомогою горизонтальних та вертикальних зв'язків. Ці зв'язки обумовлюють функціонування і розвиток елементів структури внутрішнього фінансового контролю — як єдиного цілого (за допомогою комбінування ряду координаційних механізмів таких як, взаємне узгодження; прямий контроль; стандартизація контрольних процесів та типових контрольних операцій; стандартизація кваліфікацій) [9].

Згідно з дослідженнями Г. Мінцберга [8] щодо організації контрольної діяльності підприємства з іноземними інвестиціями, можна запропонувати кілька структурних регламентів: 1) положення щодо групування посадових позицій і організаційних одиниць — це структурний регламент, за допомогою якого в системі внутрішнього фінансового контролю вводяться координаційні механізми прямого контролю та взаємного узгодження; 2) приписи щодо розмірів організаційних одиниць, що є елементами системи внутрішнього фінансового контролю — це структур-

Таблиця 2. Оцінка структурних характеристик організаційного забезпечення внутрішнього фінансового контролю підприємств з іноземними інвестиціями

Об'єкт оцінки	Наявність структурних регламентів системи внутрішнього фінансового контролю щодо												Сталість зв'язків функціонування і розвитку базових структурних частин організаційного забезпечення
	групування посадових позицій і організаційних одиниць			розмір організаційних одиниць			організації контрольного процесу посадових осіб та підрозділів			взаємодій посад та підрозділів			
	Наявність/відсутність ²	Маркер проблеми ¹	Можливість усунення проблеми ³	Наявність / відсутність	Маркер проблеми	Можливість усунення проблеми	Наявність / відсутність	Маркер проблеми	Можливість усунення проблеми	Наявність/ відсутність	Маркер проблеми	Можливість усунення проблеми	
Підприємства ПАТ Систем Капітал Менеджмент	-	1,2,3	+	-	5	+	+/- ²	7,9	+	-	10	+	Низький
ПАТ «Рефма»	-	1,3		-	6		-	7,8		-	10,11		Низький
ПАТ «Лінос»	-	1,3,4		-	6		-	7,8		-	10,11		Низький
ПрАТ Слобожанська будівельна кераміка	-	1,2, 3,4		-	6		+/-	7,9		-	10,11		Низький
ЗАТ "Екопрод А.Т.	-	1,2,4		-	5		-	7,8,9		-	12		Низький
Прогнозний оптимізаційний ефект від впровадження, %			100			100			100			100	-

Примітка:

1 маркери проблем: (1) слаба система загального контролю над посадовими позиціями і організаційними одиницями; (2) відсутність загальних показників діяльності системи; (3) нерозвиненість системи неформальних комунікацій (внутрішня неузгодженість); (4) конфлікти при використанні ресурсів посадових позицій і організаційних одиниць; (5) мала норма керованості, в результаті чого керівники мають здійснювати жорсткий контроль за діяльністю підлеглих; (6) велика кількість працівників підпорядкованих найвищій чи середній посадовій позиції контролера-оператора; (7) відсутність регулювання загальних результатів; (8) відсутність регулювання конкретних дій, в результаті чого неможлива латеральна формалізація робочої поведінки; (9) невідомі "точки перетину" систем планування та контролю, в результаті чого не можна встановити, які контрольні дії забезпечать той чи інший контрольний результат; (10) прямого контролю та взаємного узгодження недостатньо, деякі підрозділи потребують широким внутрішнім взаємодій; (11) неформальне узгодження призводить до частих відмов контролерам у консультаціях; (12) відсутність можливостей, щодо вирішення спільних проблем на інституціональному рівні.

2 +/- часткова наявність; (+) наявність; (-) відсутність структурного регламенту на підприємстві.

3 оцінка можливості (+) / не можливості (-) усунення проблеми, при розробці регламенту.

ний регламент, за допомогою якого в систему внутрішнього фінансового контролю вводяться норми керованості (ці норми слід ідентифікувати як нормативну кількість співробітників, що повинна підпорядковуватись керівникам всіх рівнів за заздалегідь визначених організаційно-технічних умов роботи); 3) структурний стандарт контрольного процесу посадових осіб та підрозділів системи внутрішнього фінансового контролю — повинен формуватися як структурний регламент, за допомогою якого у відповідну систему контролю, вводяться латеральні зв'язки для розширення меж прямого контролю (ці зв'язки визначають

технологічні взаємодії з приводу: реалізації окремих контрольних операцій та їх сукупності або технологічних фаз); 4) положення щодо взаємодій посад та підрозділів — це структурний регламент, за допомогою якого у систему внутрішнього фінансового контролю вводяться інтегратори з розширення ступеня взаємного узгодження.

Можна констатувати важливість структурних регламентів, що обумовлюють сталість зв'язків для функціонування і розвитку елементів структури внутрішнього фінансового контролю. Відповідно до наведених вище положень, ними виділені умови

Таблиця 3. Характеристика основних функціональних регламентів внутрішнього фінансового аудиту

Регламент	Опис змісту	Структура регламенту
1	2	3
Положення про службу внутрішнього аудиту	опис структурних одиниць, що реалізують внутрішній фінансовий аудит та визначення організаційного статусу такої служби	- загальні положення; - організація служби внутрішнього аудиту; - компетенції підрозділів
Положення про підрозділи служби внутрішнього аудиту та посадові інструкції	питання, для вирішення яких формуються підрозділи; системи цілей служби та функції, необхідні для їх досягнення; схеми взаємовідносин	завдання та обов'язки аудитора; вимоги до спеціальних знань для виконання відповідних типових завдань та обов'язків; кваліфікаційні вимоги відповідно до певної посади
Кодекс етики	норми професійної поведінки аудитора та додаткові умови поведінки у неробочий час	норми ділового спілкування; підтримка ділової репутації та іміджу підприємства; конфіденційність отриманої інформації та ін.
Стандарти внутрішнього аудиту	загальні правила та інструкції щодо аудиторської перевірки	сутність основних термінів та загальні стандарти внутрішнього аудиту (планування; звітування, моніторингу ін.)

Джерело: розроблено на основі [9].

Таблиця 4. Оцінка функціональних характеристик організаційного забезпечення внутрішнього фінансового аудиту підприємств з іноземними інвестиціями

Об'єкт оцінки / функціональний регламент	Проблеми організації**																		Кількість проблемних зон у функціональній зоні	
	Ролі та межі діяльності, а саме: визначення						незалежність та функціональна взаємодія, а саме:			відображення результатів діяльності служби та розробки керівництв з організації внутрішнього аудиту, щодо:										
	кола питань служби	цілей служби	функцій, необхідних для досягнення цілей	структурних одиниць служби	схем взаємодій	Маркер наявності регламенту (+; -)	організаційний статус служби	інтеграція з іншими ланками структури управління	незалежності аудиту	Маркер наявності регламенту (+; -)	процедурою аудиторської перевірки	проведення перевірок	документальне оформлення перевірки	планування перевірки	періодичності перевірок	незалежність аудиторів	етики поведінки аудитора	результатів перевірки		Маркер наявності регламенту (+; -)
Підприємства ПАТ Систем Капітал Менеджмент	-	-	+	-	+	+	+	-	-	+	-	-	+	+	-	+	-	-	-	10
ПАТ «Лінос»	-	-	+	+	+	-	+	-	-	+	-	-	+	+	-	+	-	-	-	9
ПАТ «Рефма»	+	+	+	+	+/-	+	+	-	-	+	-	-	+	+	-	+	-	-	-	8
ПАТ Слобожанська будівельна кераміка	-	-	+	-	+	+	+	-	-	+	-	-	+	+	-	-	-	-	-	11
ЗАТ "Екопрод А.Т."	-	-	+	+	+	+	+	-	+	+	-	+	+	+	-	-	-	-	-	8
Індивідуальний % прояву проблеми	20	20	0	60	90	80	0	100	20	100	0	20	0	0	0	60	0	0	0	
Загальний % прояву проблеми	33					16,7			51									-		

Примітка:

* (1) посадові інструкції, положення про підрозділи служби внутрішнього аудиту; (2) Положення про службу внутрішнього аудиту; (3) Внутрішні стандарти і кодекс етики, тематичні керівництва.

** проблеми організації: (-) відсутність проблеми; (+) наявність проблеми; (+/-) проблема наявна частково).

досконалості структурних характеристик організаційного забезпечення у визначеній площині (етапон), відповідно до яких можливою є оцінка організаційного забезпечення внутрішнього фінансового контролю на вітчизняних підприємствах з іноземними інвестиціями. Результати оцінки виділені у таблиці 2.

На основі наведених даних, виділено проблеми та основні напрямки оптимізації структурних характеристик організаційного забезпечення внутрішнього фінансового контролю підприємств з іноземними інвестиціями. А саме: проблеми, що усуваються на основі розробки:

1) положення щодо групування посадових позицій і організаційних одиниць (це забезпечує механізми координації прямого контролю та взаємне узгодження); 2) припису щодо розмірів організаційних одиниць (це дозволяє визначити норми керуваності); 3) стандарту контрольного процесу посадових осіб та підрозділів (це розширює межі прямого контролю); 4) положення щодо взаємодії посад та підрозділів (це розширює ступень взаємного узгодження).

Характеристики організаційного забезпечення формуються в межах функціональної структури внутрішнього фінансового контролю — як інтегральної складової, яка на основі функціональних регламентів уза-

Таблиця 5. Основні функціональні регламенти внутрішньогосподарського фінансового контролю

Регламент	Опис змісту	Структура регламенту
Положення про внутрішньогосподарський фінансовий контроль, посадові інструкції	Забезпечує окреслення ролей та меж контрольної діяльності	1) загальні положення, щодо найменування служб що здійснюють контроль, їх цілей та завдань; 2) організація контролю (структура підрозділів, їх завдання, функції)
Положення про документообіг, наказ про облікову політику	Специфіка організації руху та зберігання об'єктів організації процесу контролю	загальні положення (поняття, мета створення); перелік об'єктів організації контрольного процесу; організація документообігу у межах контролю; зберігання документів сфери внутрішньогосподарського контролю
Стандарти внутрішньогосподарського контролю, кодекс етики	Загальні правила формування процедури контролю	1) загальні положення, щодо визначення основних термінів; 2) стандарти внутрішньогосподарського фінансового контролю

Джерело: розроблено на основі [9; 10].

Таблиця 6. Оцінка функціональних характеристик організаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю підприємств з іноземними інвестиціями

Об'єкт оцінки / функціональний регламент	Проблеми організації: (-) відсутність проблеми; (+) наявність проблеми; (+/-) проблема наявна частково щодо визначення															Кількість проблемних зон		
	ролей та меж контрольної діяльності			організації руху та об'єктів організації процесу контролю						правил внутрішньогосподарського фінансового контролю та керівництв з його організації								
	структурних одиниць	організаційного статусу	відповідальності у розрізі підрозділів	Маркер наявності регламенту (+; -)			носіїв інформації			Маркер наявності регламенту (+; -)	основних термінів	компетентності та працівників підрозділів	напрямків контролю та контрольних крапкок	порядку планування контролю	порядку та параметрів контрольного процесу		етики поведінки контролера	Маркер наявності регламенту (+; -)
				1	2	3	4	5	6									
Підприємства ПАТ Систем Капітал Менеджмент	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	8
ПАТ «Лінос»	+	-	-	+	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	10
ПАТ «Рефма»	+	+	-	+	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	11
ПАТ Слобожанська будівельна кераміка	+	-	-	+	-	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	11
ЗАТ "Екопрод А.Т."	+	+	-	+	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	10
Індивідуальний % прояву проблеми	0	60	100	0	0	80	60	80	80	100	100	100	80	80	80	100	-	-
Загальний % прояву проблеми	16,6			-	33,4			-	-	50			-	-	-	-	-	-

Примітка:

* (1) Положення: про внутрішньогосподарський фінансовий контроль; про проведення внутрішньої контрольно-ревізійної роботи в системі внутрішньогосподарського контролю; посадові інструкції контролерів; (2) Положення про документообіг у сфері внутрішньогосподарського контролю, положення наказу про облікову політику; (3) Стандарти внутрішньогосподарського фінансового контролю та кодекс етики контролера.

гальнює різні форми організації такої системи або сукупність діяльностей та ролей, що розкривають спосіб дії елементів відповідної структури, спрямованих на її збереження і розвиток [2; 9]. При цьому функціональні регламенти — це комплексні документи інструктивного характеру, що встановлюють єдині правила дій у межах процесу внутрішнього фінансового контролю на підприємствах. Можна виділити такі напрями регламентації системи внутрішнього фінансового контролю [9; 10]:

1. У сфері внутрішнього фінансового аудиту, доцільним є виділення таких функціональних регламентів, як: положення про службу внутрішнього аудиту; положення про підрозділи служби внутрішнього аудиту; посадові інструкції; кодекс етики аудитора; стандарти внутрішнього аудиту (табл. 3).

Так, можливо провести оцінку функціональних характеристик організаційного забезпечення внутрішнього фінансового аудиту підприємств з іноземними інвестиціями (табл. 4).

Досліджувані підприємства з іноземними інвестиціями формують функціональні регламенти, які не забезпечують оптимального алгоритму дій у межах процесу внутрішнього фінансового контролю.

2. У сфері внутрішньогосподарського контролю, доцільним є виділення наступних функціональних регламентів: положення про внутрішньогосподарський фінансовий контроль; посадові інструкції контролерів; положення про документообіг; наказ про облікову політику; стандарти внутрішньогосподарського контролю та кодекс етики контролера (табл. 5).

Так, виділено ряд проблем функціональної організації внутрішньогосподарського фінансового контролю на підприємствах з іноземними інвестиціями (табл. 6).

Так, досліджувані корпоративні підприємства з іноземними інвестиціями формують функціональні регламенти, які за змістовим наповненням не забезпечують оптимального алгоритму дій. Найбільша кількість проблем наявна у площині загальних правил внутрішньогосподарського фінансового контролю та керівництв з його організації.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Наведені вище положення дозволяють констатувати, що:

1. Організаційне забезпечення внутрішнього фінансового контролю підприємства з іноземними інвестиціями — це комплекс взаємозалежних та взаємодіючих структурних елементів і правил, що функціонують як система та формують умови для нормальної течії контрольних процесів та операцій, що можуть виникати у такій системі. Закономірно, комплексне організаційне забезпечення внутрішнього фінансового контролю буде набувати як функціональних, так і структурних характеристик.

2. Структурні характеристики організаційного забезпечення формуються у межах ієрархічної організаційної структури внутрішнього фінансового контролю як впорядкованої сукупності взаємопов'язаних елементів, які знаходяться у стійких взаємостосунках, забезпечуваних за допомогою горизонтальних та вертикальних зв'язків.

3. Характеристики організаційного забезпечення формуються в межах функціональної структури внутрішнього фінансового контролю — як інтегральної складової, яка на основі функціональних регламентів узагальнює різні форми організації такої системи (або сукупність діяльностей та ролей, що розкривають спосіб дії елементів відповідної структури, спрямованих на її збереження і розвиток). При цьому функціональні регламенти — це комплексні документи інструктивного характеру, що мають встановлювати на підприємствах єдині правила дій (у межах процесу внутрішнього фінансового контролю).

Виділений організаційний базис створює основу для формування оптимальної моделі внутрішнього фінансового контролю на підприємствах з іноземними інвестиціями за структурними та функціональними напрямками.

Література:

1. Бобко Н.А. Сутність економічної діагностики діяльності підприємства / Н.А. Бобко, Ю.О. Коваль [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_5_083.pdf

2. Марченко Д.М. Вдосконалення організації внутрішнього фінансового контролю підприємств / Д.М. Марченко, Г.М. Яровенко // Актуальні питання економіки. — 2005. — №12. — С. 163—171.

3. Яровенко Г.М. Застосування теорії ігор при побудові моделі фінансового контролю / Г.М. Яровенко // Актуальні питання економіки. — 2004. — №11. — С. 156—163.

4. Моисеенко Е.В. Информационные технологии в экономике / Е.В. Моисеенко, Е.Г. Лаврушина [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://abc.vvsu.ru/Books/up_inform_tehno_l_v_ekon/page-0009.asp

5. Андреева В.И. Организационное обеспечение работы с кадровой документацией / В.И. Андреева [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ippnou.ru/print/008122/>

6. Островерхова Г.В. Сутність і структура організаційного забезпечення інноваційної діяльності / Г.В. Островерхова // Технічний прогрес та ефективність виробництва [Електронний ресурс]. — Режим

доступу: http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/vestnik/Технічний%20прогрес%20та%20ефективність%20виробництва/2012/6/9Ostrov.pdf

7. Гриньова В.М. Організаційні проблеми інноваційної діяльності на підприємствах: монографія / В.М. Гриньова, В.В. Власенко. — Х.: ВД "ІНЖЕК", 2005. — 200 с.

8. Минцберг Г. Структура в кулаке: создание эффективной организации / Г. Минцберг // Пер. с англ. под ред. Ю.Н. Каптуревского. — СПб.: Питер, 2004. — 512 с.

9. Сопко В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: підручн. / В. Сопко, В. Завгородній. — К.: КНЕУ, 2000. — 260 с.

10. Соколов Б.Н. Системы внутреннего контроля (организация, методики, практика) / Б.Н. Соколов, В.В. Рукин. — М.: ЗАО "Издательство "Экономика", 2007. — 442 с.

References:

1. Bobko, N.A. and Koval', Yu.O. (2013), "The essence of economic diagnostics of the company", available at: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_5_083.pdf (Accessed 26 Jan 2015).

2. Marchenko, D.M. and Yarovenko, H.M. (2005), "Improvement of internal financial control of enterprises", *Aktual'ni pytannia ekonomiky*, vol.12, pp. 163—171.

3. Yarovenko, H.M. (2004), "Application of game theory in the model audit", *Aktual'ni pytannia ekonomiky*, vol.11, pp. 156—163.

4. Moyseneko, E.V. and Lavrushyna, E.H. (2004), *Ynformatsyonnye tekhnolohyy v ekonomyke* [Information technology in the economy], VHUES, Vladyvostok, Russia.

5. Andreeva, V.Y. (2010), "Organizational support for the work with the personnel records", available at: <http://www.ippnou.ru/print/008122/> (Accessed 26 Jan 2015).

6. Ostroverkhova, H.V. (2010), "The essence and structure of organizational support innovation", *Tekhnichnyj prohres ta efektyvnist' vyrobnytstva*, vol.6, available at: http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Naukova_periodyka/vestnik/Tekhnichnyj%20prohres%20ta%20efektyvnist'%20vyrobnytstva/2012/6/9Ostrov.pdf (Accessed 26 Jan 2015).

7. Hryn'ova, V.M. and Vlasenko, V.V. (2005), *Orhanizatsijni problemy innovatsijnoi diial'nosti na pidpryemstvakh* [Organizational problems of of innovation activities in enterprises], VD "INZhEK", Kharkiv, Ukraine.

8. Myntsberh, H. (2004), *Struktura v kulake: sozdanye efektyvnoj orhanyzatsyy* [The structure on the fist: the creation of an effective organization], Pyter, St.Petersburg, Russia.

9. Sopko, V. and Zavhorodnij, V. (2000), *Orhanizatsiia bukhalters'koho obliku, ekonomichnoho kontroliu ta analizu* [Accounting organization, economic monitoring and analysis], KNEU, Kyiv, Ukraine.

10. Sokolov, B.N. and Rukyn, V.V. (2007), *Sistemy vnutrenneho kontroliia (orhanyzatsyia, metodyky, praktyka)* [Internal control system (organization, methodology, practice)], *Ekonomyka*, Moscow, Russia.

Стаття надійшла до редакції 06.02.2015 р.